

**cultuurhistorische verkenning
burgemeester aartslaan 51 • bergeijk**

cultuurhistorische verkenning
burgemeester aartsiaan 51 • bergeijk

inhoudsopgave

inleiding	5
objectgegevens	5
historische ontwikkeling	
kempen & bergeijk	7
burgemeester aartslaan	9
boerderijen 20ste eeuw	11
gebouwbeschrijving	
situatie	12
exterieur	13
interieur woonhuis	25
interieur stal/schuur	27
waardering	
waardering	28
waarderingsplattegronden	29
waardestelling	30
bronnen	31

kadasterkaart 2017

inleiding

In april 2017 is door DOOK erfgoedwerk in opdracht van de eigenaren van het pand onderzoek gedaan naar de boerderij 'Hoeve Sint Jan' in Bergeijk. Met dit onderzoek wordt, in het kader van een nieuwe bestemming, inzicht gegeven in de historie van de boerderij en zijn omgeving.

Om de boerderij in een bredere context te plaatsen zijn in het rapport een beknopte geschiedenis van de Kempen, Bergeijk en de ontwikkeling van boerderijen in de 20ste eeuw opgenomen. Daarna volgt een beschrijving van het exterieur, interieur en de constructie.

In het hoofdstuk 'waardestelling' is beschreven welke waarden het gebouw bezit. De waardestelling met waarderingsplattegrond indiceert welke aspecten van cultuurhistorische waarde zijn en geeft daarmee het belang van deze aspecten weer.

Ten behoeve van het onderzoek is gezocht naar de oorspronkelijke bouwtekeningen van de hoeve Sint Jan. In het Regionaal Historisch Centrum te Eindhoven en de gemeente Bergeijk zijn deze niet bewaard gebleven. Ook historische foto's zijn tot op heden niet getraceerd. Het bouwhistorisch onderzoek is gebaseerd op jongere verbouwingstekeningen en de opname ter plaatse.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de 'Richtlijnen Bouwhistorisch onderzoek 2009' van de Rijksdienst cultureel erfgoed.

Jos Schrijen, april 2017

objectgegevens

oorspronkelijke functie: boerderij

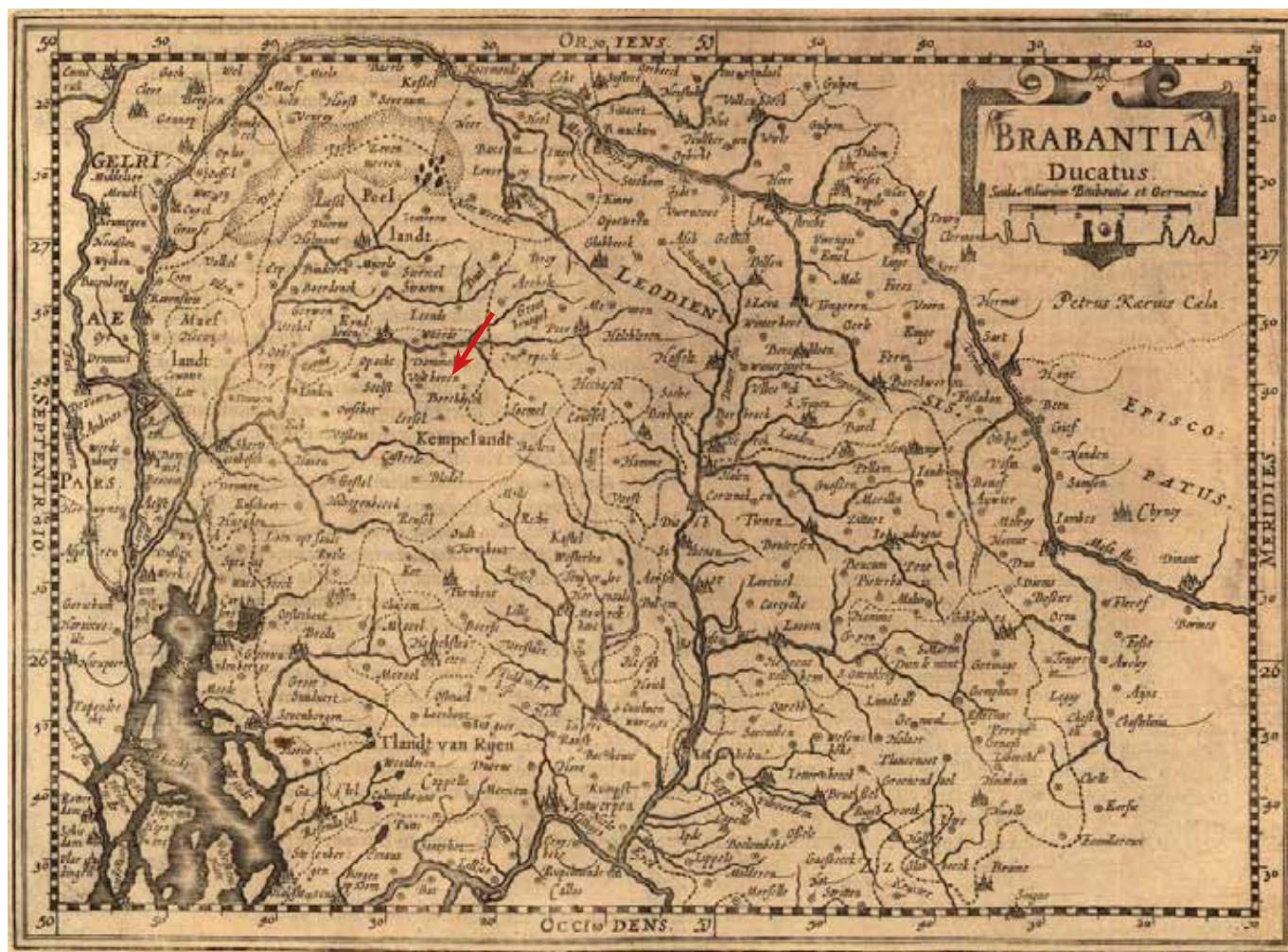
bouwjaar: ca. 1936

huidige functie: woonhuis/recreatiebedrijf

adres: Burgemeester Aartslaan 51, 5571 TR Bergeijk

kadastrale gemeente Bergeijk Sectie B2 nr. 1879

status: geen

Kempenland in het hertogdom Brabant, kaart Mercator 1632

historische ontwikkeling

kempen

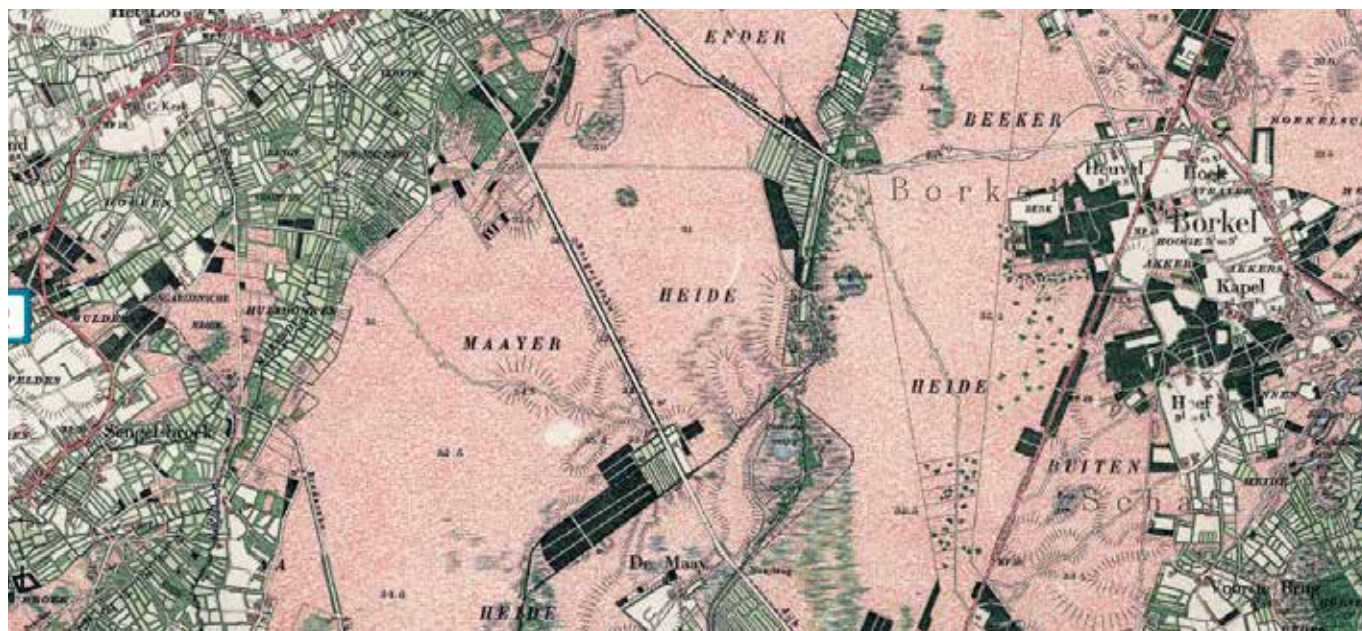
De streek de Kempen strekt zich uit over het noordoosten van België en het zuidoosten van Noord-Brabant. Het gedeelte in Noord-Brabant kenmerkt zich door de aanwezigheid van een dikke dekzandlaag waarin hoogteverschillen zijn ontstaan door stuifduinen en beekdalen. Al in de prehistorie werden de Kempen bewoond, wellicht door Neanderthalers en rond 11.000 voor Christus deed de moderne mens zijn intrede. Het duurde nog tot ca. 3500 dat de jagers-verzamelaars verdwenen en de bewoners op een vast plaats verbleven, akkers bebouwden en dieren hielden. Uit de periode daarna zijn sporen van boederijen en grafheuvels gevonden. Tot en met de Romeinse tijd bleef het gebied bewoond, waarna er een periode van relatieve leegte ontstond. Het landschap raakte meer en meer begroeid met bossen. De bevolking leefde toen in kleine nederzettingen. Pas vanaf de middeleeuwen werd het land weer intensiever gebruikt voor akkerbouw, weide en hooiland. Ten behoeve van de bemesting van het land werden heideplaggen en mest uit de potstallen gebruikt. Het steken van plaggen ging tot rond 1900 door en had als gevolg dat het landschap veranderde doordat de deklaag met begroeiing verwijderd werd en er stuifzanden ontstonden. Het landschap kenmerkte zich door de aanwezigheid van heide, vennen, beeklopen en stuifduinen. Tot ver in de 20ste eeuw werden de heidegebieden ontgonnen ten behoeve van de landbouw.

bergeijk

De oudste vermelding van het dorp Bergeijk stamt uit 1137. De naam is afgeleid van het woord Echa, wat waarschijnlijk een Germaanse naam is voor een terrein met veel eikenbomen. Het dorp met lintbebouwing is ontstaan als beekdalnederzetting bij een aantal beken die uitmonden in de Dommel. Rond het jaar 1000 stond er een houten kerkje dat later werd vervangen door een romaans gebouwtje. Economisch gezien was Bergeijk vooral van de landbouw afhankelijk, maar vanaf 1600 speelden reizende kooplui en ambachtslieden, teuten genaamd, ook een rol. Vanaf het eind van de 19de eeuw ontwikkelde zich de zuivel- en metaalindustrie. Een van de landelijk bekende bedrijven was Weverij de Ploeg.

foto boven: gemeente Bergeijk in 1863
foto onder: Pastoorsweijer

topografische kaart 1902

topografische kaart 1926

topografische kaart 1954, bij de pijl nr. 51

historische ontwikkeling

burgemeester aartslaan

Het buitengebied van Bergeijk wordt voor een groot deel agrarisch gebruikt en beheerd. Daarnaast kent het veel natuur met bossen en beekdalen. De andere belangrijke functie in het buitengebied van Bergeijk is recreatie.

Tot aan het eind van de middeleeuwen bestond het gebied rond Bergeijk vooral uit bossen. Door ontginning en het gebruik van de bossen voor bouwhout en geriefhout verdwenen de oude bossen grotendeels. Er wordt daardoor weinig 'oud' bos aangetroffen. Herbebossing vond plaats in de periode tussen 1850 en 1950 waarbij rond 1900 weer een deel van de bossen plaats maakte voor akkerland.

Aan het begin van de 20ste eeuw bestond het gebied ten zuiden van Bergeijk nog grotendeels uit heide zoals te zien is op de topografische kaart uit 1902. Ten westen en ten oosten van de Burgemeester Aartslaan, die voorheen de naam Bergeijksche dijk had, lagen respectievelijk de Ender- en de Maaierheide. Ten zuidoosten van de plaats waar tegenwoordig nummer 51 staat was door de Heidemaatschappij een kweekvisvijver, de 'Pastoorsweijer' aangelegd. Verder naar het zuiden werd onder andere de visvijver De Liskes aangelegd. De vijvers zijn in 1992 aan Natuurmonumenten verkocht. De Enderheide werd aan de oost- en noordzijde begrensd door de Beekloop. Langs de Beekloop bevonden zich vroeger vloeiwiden, die gebruikt werden als hooiland en weiland. Iets naar het zuiden waren bij 'De Maaij' al in de 19de eeuw enkele percelen ontgonnen en verkaveld. Een jongere versie van de topografische kaart uit 1929 laat zien dat de situatie in dat jaar nog weinig veranderd was. Pas in de decennia daarna werd het gebied ontgonnen en verkaveld. De kaart uit 1953 laat een veranderde situatie zien. De boerderij op nummer 51 is in 1936 gebouwd en aan de oostzijde liggen weilanden en aan de westzijde bosbouwpercelen. Langs de Aartslaan, tussen de Maaij en Bergeijk liggen meerdere ontginningsboerderijen die in dezelfde periode als nummer 51 zijn gebouwd. Veelal zijn dat kortgevelboerderijen die haaks op de weg liggen. Nummer 34, de Theresia Hoeve, is aangewezen als gemeentelijk monument.

foto boven: historische foto Theresia Hoeve, Burgemeester Aartslaan 34

foto midden: Johanna Hoeve, Burgemeester Aartslaan 40

foto onder: Henrica Hoeve, Burgemeester Aartslaan 44

langgevelboerderij, Aarpenstraat 1 Bergeijk (foto RCE, GJ Dukker)

boerderij annex café met mansardekap 1910, Dorpsplein Riethoven (foto RCE, K.Roderburg 2007)

historische ontwikkeling

boerderijen 20ste eeuw

Langgevelboerderijen¹ waren in de Kempen aan het eind van de 19de eeuw het meest voorkomende boerderijtype. Het uiterlijk van de 19de eeuwse langgevelboerderij had nog een aantal kenmerken van de traditionele landelijke bouw. De dakbedekking bestond uit stro met een voet van pannen. Het dak had bij de korte eindgevels wolfseinden. Omstreeks 1900 deden zich een aantal wijzigingen voor bij de bouw van langgevelboerderijen. Het meest opvallend is het verdwijnen van stro als dakbedekking. Riet als dakbedekking kwam in oostelijk Noord-Brabant niet voor. Vanwege het intensieve onderhoud van een strooien dak en vanwege het brandgevaar werd zoveel mogelijk gebruik gemaakt van dakpannen.

Tegelijkertijd zien we een ontwikkeling waarbij de korte gevels hoger opgemetseld werden, waardoor de wolfeinden steeds kleiner worden. Uiteindelijk heeft dit geleid tot het verschijnen van topgevels. Een andere belangrijke ontwikkeling is het structureel aanbrengen van een brandmuur tussen bedrijfs gedeelte en woongedeelte vanaf de begane grond tot aan de nok van het dak. De brandmuur moest voorkomen dat een eventuele brand in het bedrijfs gedeelte oversloeg naar het woongedeelte of omgekeerd. De voorschriften in verband met brandgevaar gingen nog verder dan het aanbrengen van een brandgevel die tot aan het dak doorliep. Bij een aantal boerderijen werd een brandgevel gemetseld die dóór het dak heen stak en op die manier kon voorkomen dat een eventuele brand zich via het dak toch nog kon verplaatsen van woongedeelte naar stal gedeelte of omgekeerd. Veel van die brandmuren werden later weer verlaagd, omdat de kans op lekkages kennelijk een groter nadeel was dan eventueel brandgevaar.

De boerderijen in de periode tussen de Wereldoorlogen kregen een ander karakter. Dat had deels te maken met een andere bedrijfsvoering, maar ook door de verhoogde aandacht voor vormgeving en detail. Een ontwikkeling die op beide aspecten betrekking heeft is de introductie van de Franse kap of mansardekap. Het grote voordeel van een dergelijke kapconstructie is dat het veel extra ruimte op de balklaag biedt, vooral voor de opslag van hooi.

Een functionele wijziging is het verdwijnen van de potstal. De introductie van kunstmest maakte de potstal als mestfabriek minder noodzakelijk. Inpandige mestopslag in de potstal was allesbehalve bevorderlijk voor de gezondheid van mens en dier en voor de hygiëne in verband met de melkproductie. In 1907 werd de Vereniging voor Stalverbetering in Noord-Brabant opgericht, maar pas na de eerste wereldoorlog kwam de ombouw van potstal naar grupstal in oostelijk Noord-Brabant op gang.

Na 1925 ontstaat er meer aandacht voor de vormgeving van nieuwe boerderijen. Zo is er meer aandacht voor het metselwerk en de detaillering ervan. De bakstenen gevels werden tot aan de eerste wereldoorlog gemetseld in kruisverband. In de jaren '20 en '30 zien we dat ook andere metselverbanden worden toegepast. Vaak wordt de voordeur iets teruggeplaatst, zodat er een portiek ontstaat. De portiek is aan de bovenkant voorzien van een ronde of gehoekte 'boog'. De raamindeling heeft een T-vorm. Het bovenlicht (boven de T) heeft vaak een kleine roedenverdeling met 8 ruitjes, die soms zijn ingevuld met gekleurd glas. Ook bovenlichten met glas-in-lood komen voor.

¹ De tekst over de ontwikkeling van boerderijen is grotendeels ontleend aan Timmers (2007)

gebouwbeschrijving

kadastrale situatie 2017

luchtfoto 2017 (bing.com)

stedenbouwkundige ligging

Het pand met het adres Burgemeester Aartslaan 51 ligt ten zuiden van Bergeijk. Het gebouw ligt dicht bij de doorgaande weg. Op het perceel van de boerderij liggen twee varkensstallen en een gebouw met voorzieningen voor de minicamping. De stallen en het campinggebouw vallen buiten het bestek van dit onderzoek.

hoofdvorm

Het gebouw heeft een rechthoekige plattegrond. Het bestaat uit één bouwlaag met kap. De stenen hoofdbouw is aan de achterzijde twee maal verlengd met een schuur en een opslagruimte.

exterieur

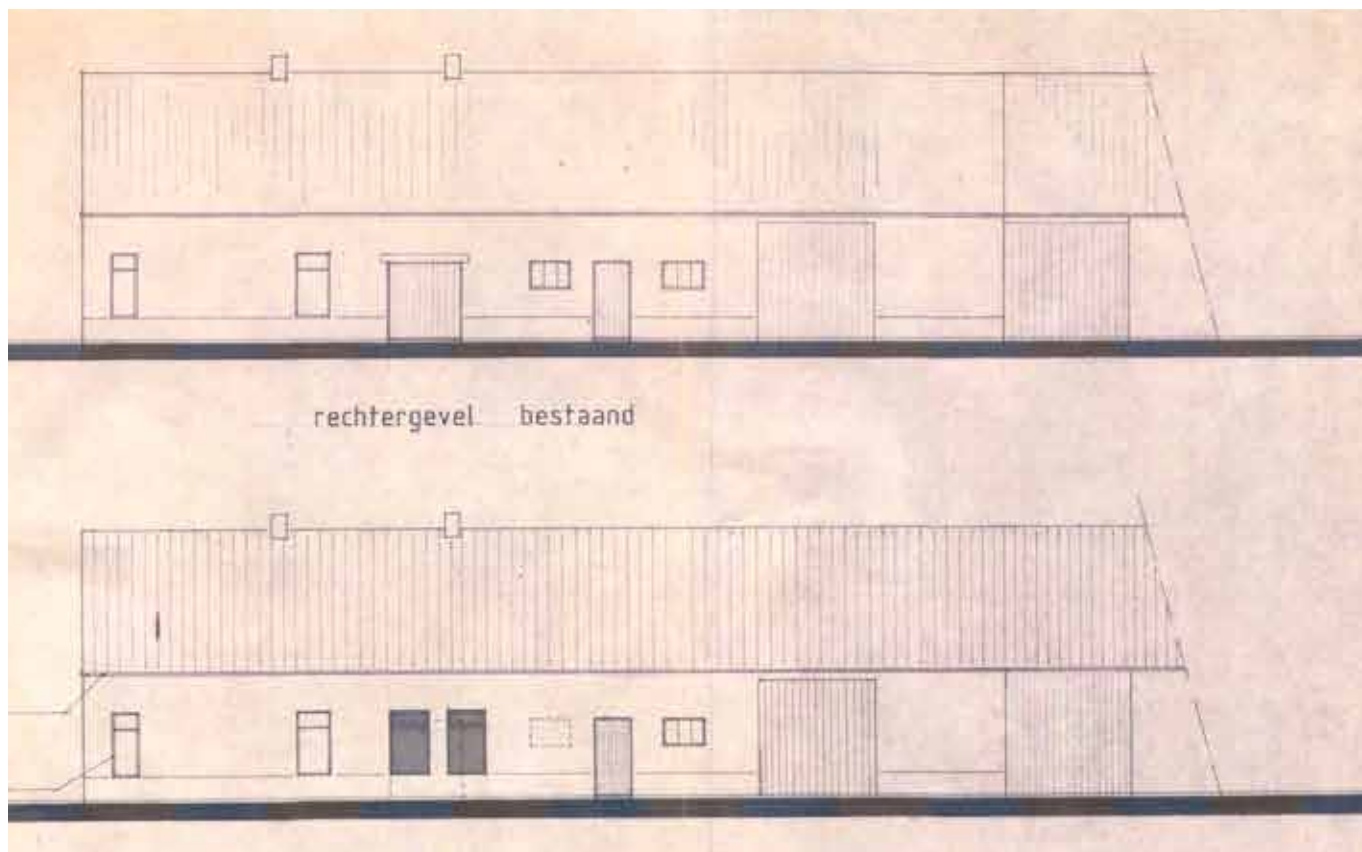
boerderij Burgemeester Aartslaan 51

algemeen

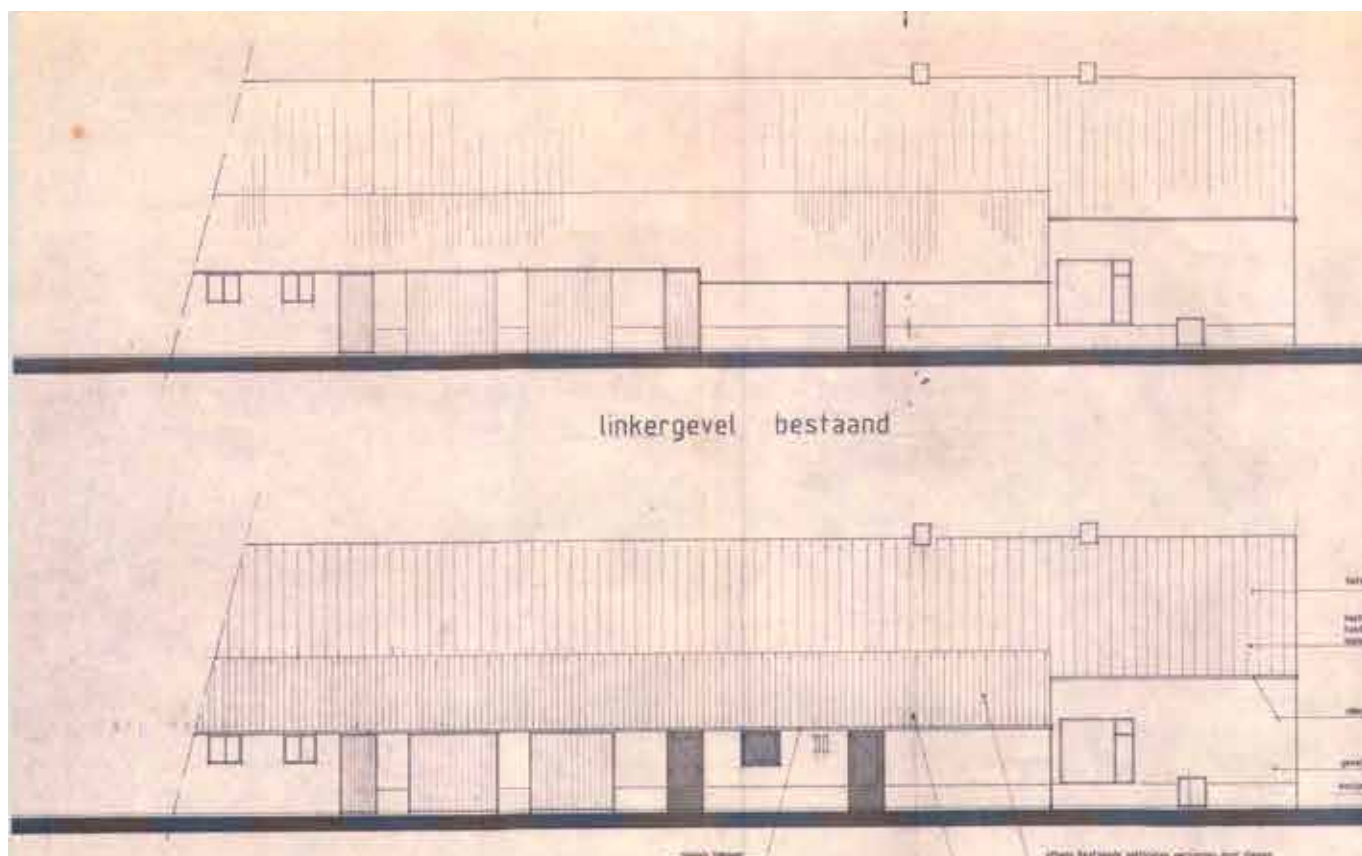
Het gebouw heeft geen functie meer als boerderij en is op dit moment geheel als woning in gebruik, ook het voormalige bedrijfsdeel en de stallen worden niet meer als agrarisch bedrijf gebruikt.

De gevels van de boerderij zijn gemetseld met machinaal gemaakte stenen en platvol gevoegd. De houten kozijnen, ramen en deuren zijn allemaal vernieuwd. Verschillende deur- en raamopeningen zijn aangepast, de voormalige staldeuren zijn

dichtgezet. De pannen zijn aan het eind van de 20ste eeuw vernieuwd.

bouwtekening wijziging rechter zijgevel 1990

bouwtekening wijziging linker zijgevel 1990

voorgevel 2014

voorgevel (west)

Hoewel de toepassing van wolfeinden in de boerderijbouw van de 20ste eeuw nooit helemaal verdween, kregen topgevels in het tweede kwart van die eeuw toch de overhand. Een voordeel daarvan was dat de zolderverdieping meer ruimte kreeg. Die ruimte werd in de moderne boerderijen vaak gebruikt voor het inrichten van slaapkamers terwijl in de 19de eeuw de zolder nog gebruikt werd voor de opslag van landbouwproducten en voorraden. De grote vensters op de verdieping van hoeve Sint Jan maken duidelijk dat de zolderverdieping al vanaf het begin een woonbestemming had.

De gevel is gemetseld in Vlaams verband. Boven de plint is een rollaag aangebracht met daarin open stootvoegen voor de luchtcirculatie in de spouw. Boven de vensters zijn strekse bogen gemetseld en de bovenste rand onder het dak kraagt iets uit. De voordeur heeft een portiek met een rondboog, gemetseld in een dubbele laag bakstenen.

Het venster op de begane grond is in een latere bouwphase vergroot door de borstwering te verlagen. In het metselwerk naast de negge zijn daar nog sporen van te zien. De kozijnen en vensters zijn vervangen en er zijn nieuwe lekdorpels aangebracht van geglaazuurde keramische tegels. Omdat de oorspronkelijke bouwtekening en oude foto's ontbreken is niet bekend hoe de vensterindeling er uit heeft gezien. Bij de modernisering is ook de voordeur is vervangen en het bovenlicht voorzien van kathedraalglas.

Zoals gebruikelijk bij de ontginningsboerderijen langs de Burgemeester Aartslaan is de op de voorgevel de naam van de hoeve aangebracht. In dit geval is dat gedaan door uitkragende bakstenen in de vorm van letters te metselen. De uitstekende stenen zijn vervolgens wit geschilderd.

*foto boven: voordeur met portiek
foto onder: verlaagde borstwering*

rechter zijgevel

zijgevel (zuid)

Het Vlaams verband met een rollaag boven de plint is ook in de zijgevel toegepast. Onder het dak van betonnen golfpannen kraagt het metselwerk uit. Bij het woonhuisdeel is een zinken bakgoot aangebracht, het stal- en schuurdeel heeft geen goot.

De zijgevel van het woonhuis had oorspronkelijke twee vensters. Toen aan het begin van de jaren '90 een slaapkamer werd gebouwd ter plaatse van het melkhok in de stal, zijn twee extra-vensters in de gevel gemaakt. De oude staldeur is tijdens die verbouwing dichtgezet en het metselwerk rond de vensters vernieuwd met een afwijkende kleur steen. Een deur en stalvenster zijn daarbij ook dichtgezet. Van de twee bestaande vensters zijn de borstweringen verlaagd. De betonnen stalraampjes in deze gevel zijn een vervanging van oudere exemplaren. De oude schuurdeur is vervangen door een deur van stalen golfplaat.

Aansluitend aan de oude zijgevel is een moderne roldeur geplaatst met daarnaast nog enkele meters, in halfsteens verband gemetselde, muur. Tegen de achtergevel van het nieuwe schuurdeel is een aanbouw geplaatst. Deze aanbouw is gemetseld in kalkzandsteen en heeft dubbele deuren en een lessenaardak van golfplaat.

foto boven: nieuwe vensters en dichtgezette staldeur

foto midden: verlenging schuur met roldeur

foto onder: aanbouw aan achtergevel

vorste deel afhang met keuken en bijkeuken 2014

achtergevel (oost) & zijgevel (noord)

De achter- en zijgevel van de aanbouw aan de schuur zijn op dezelfde wijze als de rechter gevel uitgevoerd in kalkzandsteen en voorzien van betonnen stalraampjes. Aan de rechter zijgevel is een afdang gebouwd die voor een deel al bij de eerste opzet van de boerderij hoorde. Met de verlenging van de schuur is ook de afdang verlengd. De sporen van de verlenging zijn duidelijk in het metselwerk te zien. Voor de verbouwing van de jaren '90 had deze afdang een dakbedekking van golfplaat. Toen het dak opnieuw gedekt werd met betonpannen is dit deel van het dak in een pannendak veranderd. In het hoofddak is bij de schoorsteen een brede kilgoot in het dakvlak aangebracht. De reden daarvoor zal zijn dat voorheen de brandmuur hier door het dak stak.

De voorgevel van de afdang ligt terug ten opzichte van de voorgevel van de hoofdbouw. Het metselwerk heeft dezelfde detaillering als de rest van het gebouw. In het midden van de lange gevel zijn voor 1990 twee kanteldeuren geplaatst, de openingen daarvoor zijn uit de bestaande gevel gezaagd. Tegen de afdang stond voor 1990 nog een aanbouwtje. Dit is afgebroken en er is een nieuwe deur en een raam ten behoeve van de nieuwe bijkeuken geplaatst. In de voorgevel van de afdang zijn al voor die tijd, maar na de bouwtijd, een groot raam en een deur geplaatst. Het venster in de zijgevel van de hoofdbouw is vergroot.

*foto boven: achterste deel afdang met garagedeuren en verlenging
foto onder: overzicht linker zijgevel*

links: woonkamer, rechts: gang en kelderdeur

interieur woonhuis

Aan het begin van de jaren '90 is het interieur van het woonhuis verbouwd om het geschikt te maken voor gelijkvloerse bewoning door de op leeftijd geraakte eigenaren. Vóór die tijd was de indeling al enigszins gewijzigd. De muur tussen de woonkamer en de 'eethoek' was toen al gesloopt en de gang waarschijnlijk al van vorm veranderd. De ruimte waar in de bouwtekening de eethoek is getekend, zal voor die tijd de keuken van de boerderij zijn geweest en de huidige keuken de speelkeuken van het bedrijfsdeel.

Tijdens de laatste verbouwing is de ruimte in de stal, waar de apparatuur voor het melken stond (het melkhok), omgebouwd tot slaapkamer. Aansluitend aan deze slaapkamer is een badkamer gebouwd. De bestaande keuken werd vergroot door het toilet en het washok te verplaatsen naar de in de afhang gemaakte bijkeuken. De afwerkingen in alle ruimtes zijn toen vernieuwd en in de woonkamer is een grote 'rustieke' schouw in schoon metselwerk en een balkenplafond aangebracht. Alle tussendeuren zijn vervangen en de kelder is opnieuw betegeld. Het enige element uit de bouwtijd is de trap naar de verdieping. Op de zolderverdieping zijn voorste kamers nieuw afgewerkt en hebben een verlaagd plafond van schroten. De achterste zolder is beschoten met grenen planken. Hoewel de zolder grotendeels is afgetimmerd lijkt duidelijk dat de gordingenkap van het woondeel, in tegenstelling tot de kap van het bedrijfsdeel, is geconstrueerd zoals in de jaren '30 ook in de burgerlijke bouw gebruikelijk was.

foto boven: keuken
foto midden: kelder
foto onder: zolder

zolder richting brandmuur

interieur stal/schuur

Het bedrijfsgedeelte van de boerderij bestond van oorsprong uit een stal, aansluitend aan het woonhuis, en daarachter een schuur. Bij een uitbreiding is een nieuw schuurdeel aan de oude achtergevel gebouwd en vervolgens is aan deze aanbouw een eenvoudige constructie in kalkzandsteen en een golfplaten lessenaardak toegevoegd. In de aangebouwde schuur is de in Vlaams verband gemetselde oude achtergevel nog zichtbaar.

De constructie van de schuur bestaat uit dragende zijmuren waarop de balken liggen die door middel van muurankers met de lange gevels verbonden zijn. Ter plaatse van de oplegging kraagt het metselwerk uit. De kapconstructie van het oudste deel bestaat uit naalddhout dat niet gezaagd is maar alleen ontschorst. De in de top kruisende spantbenen zijn verbonden met een overgekepte balk en dragen de nokbalk. De borstwering van de linker gevel is in verband met de afhang hoger opgetrokken dan die bij de rechter gevel. Omdat de spanten op de trekbalken staan en niet op de bouwmuren ontstaat er ruimte tussen het dakvlak en de spanten. Voor het aanbrengen van de gordingen is daarom gebruik gemaakt van gordingstutten. De sporen worden door deze gordingen ondersteund. Toen in de stal de nieuwe slaapkamer en badkamer werden gebouwd is de constructie van het eerste spant enigszins gewijzigd door in plaats van de oorspronkelijk balk trekplaten aan te brengen.

Onder de kapconstructie is na de bouwtijd bij het staldeel een vloer gemaakt van stalen liggers met houten balken. De oude trekbalken bij de schuurdeur zijn verwijderd waardoor de constructie verzwakt is. In het schuurdeel zijn onder de trekbalken extra balken aanbracht op een zoldervloer te creëren.

De dakconstructie van de toegevoegde schuur bestaat uit een spant dat vergelijkbaar is met die van de oude stal en schuur, alleen is gebruik gemaakt van hergebruikt hout. De muur tussen de schuur en de afhang is gesloopt en het spantbeen staat nu op een stalen kolom.

De constructie van de afhang bestaat uit een eenvoudige constructie van houten balken met schoren naar de zijgevel van de hoofdbouw.

foto boven: oorspronkelijke schuur

foto midden: spant aangebouwde schuur

foto onder: interieur achterste aanbouw

waardering

cultuurhistorische waarden

De boerderij heeft een hoge algemene cultuurhistorische waarde als onderdeel van de jonge ontginning van de Enderheide, ten zuiden van Bergeijk. De verkaveling en de agrarische bebouwing van het gebied is ontstaan vanaf het tweede kwart van de 20ste eeuw en de boerdertij maakt daar deel van uit.

architectuurhistorische waarden

De boerderij heeft positieve architectuurhistorische waarde als voorbeeld van de gemoderniseerde boerderijbouw van de twintigste eeuw. Nadat in de 19de eeuw de langgevelboerderij de meest voorkomende boerderijtypologie was geweest, werden onder invloed van de landbouwkundige ontwikkelingen nieuwe architectonische vormen ontwikkeld. De kortgevelboerderij keerde in veranderde vorm terug. Karakteristieke onderdelen in de boerderijbouw zijn het voorkomen van andere metselverbanden dan kruisverband en eenvoudig siermetselwerk in de gevels. Ook het metselen van een portiek met een rondboog bij de voordeur was een vernieuwing uit die tijd. De wolfeinden uit de 19de eeuw werden niet meer toegepast en de boerdijen kregen topgevels.

situationele en ensemblewaarden

In de nabijheid van de boerderij ligt de visvijver 'Pastoorsweijer' en ten noorden ervan de Beekloop. Deze maken deel uit van de ecologische hoofdstructuur en zijn onderdeel van een natuurgebied. De boerderij vormt één geheel met de agrarische bebouwing rond de Burgemeester Aartslaan, waar een aantal hoeven uit dezelfde periode en in soortgelijke stijl zijn gebouwd.

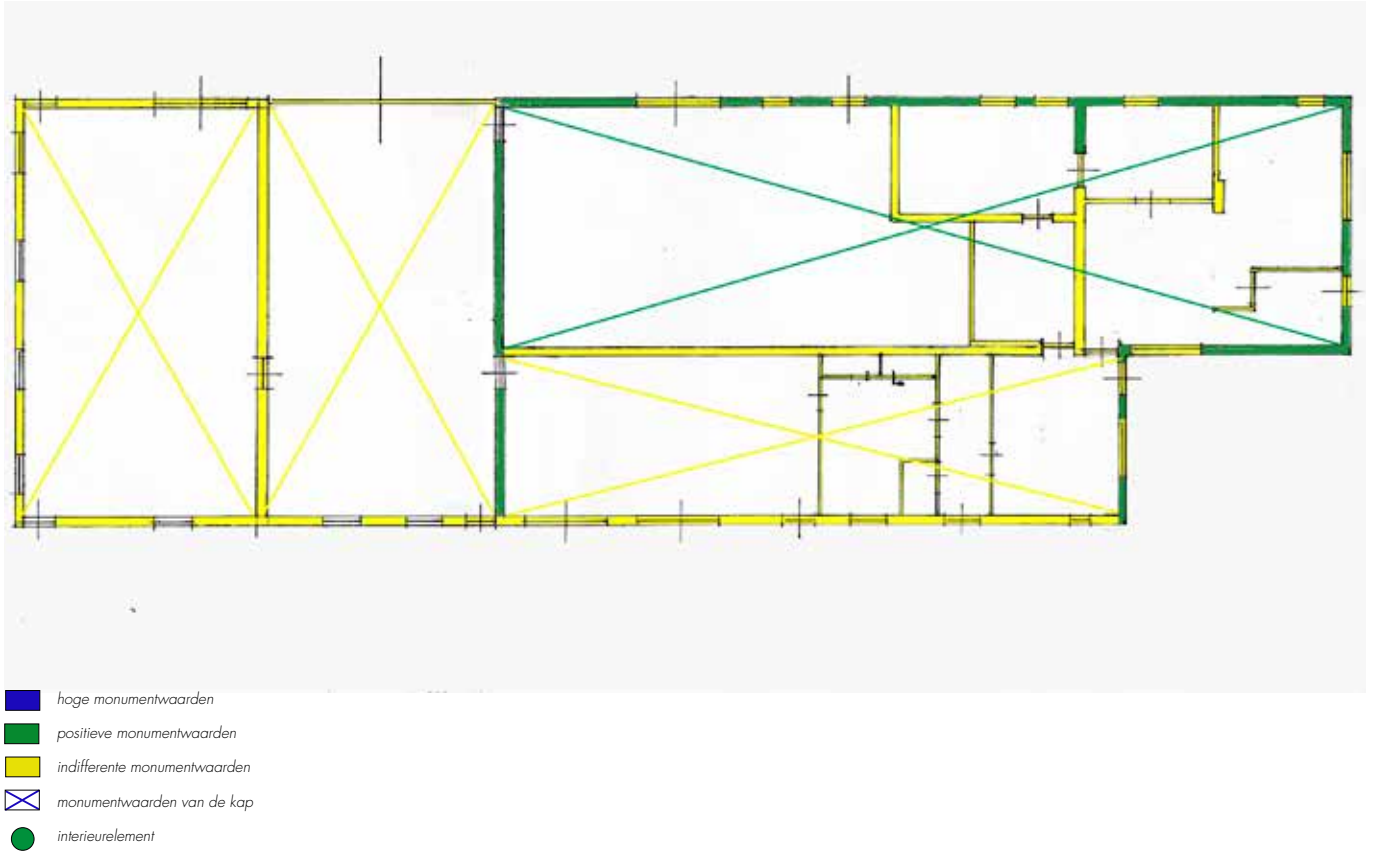
zeldzaamheid

In de Kempen zijn meerdere boerderijen te vinden uit dezelfde periode en van hetzelfde type als die aan de Burgemeester Aartslaan. De boerderij is daarom geen zeldzaam voorbeeld van landelijke bouwkunst in deze regio. Door de verandering van functie van de boerderijen en de veranderende indeling van het landschap staat het beeld van een verzameling boerderijen in een jong ontginningslandschap wel onder druk.

bouwhistorische waarde

De boerderij heeft positief bouwhistorische waarde vanwege de typologie. De traditionele indeling van het boerenhuis is nog voor een groot deel aanwezig en goed herkenbaar. Het gebruik van een 'moderne' gordingenkap voor het woonhuis en de meer traditionele kapconstructie van de stal en schuur zijn een voorbeeld van de boerderijbouw uit het interbellum. Een voorbeeld van vernieuwing in de boerderijbouw is de brandmuur die door het dakvlak heen stak. Zoals bij veel boerderijen is het doorstekende geveldeel later weer verwijderd in verband met lekkage.

waarderingsplaattegrond

waardestelling

In deze waardestelling is door middel van plattegronden met kleuren aangegeven welke monumentale waarden de verschillende onderdelen bezitten. Blauw staat voor een hoge monumentwaarde, groen voor een positieve waarde en geel voor een indifferente waarde. De waarderingsplattegronden zijn bedoeld om een globaal overzicht te geven van de waarden en dienen in relatie tot de tekst gelezen te worden.

hoge monumentwaarde:

In de opstallen van Burgemeester Aartslaan 51 worden geen onderdelen aangemerkt als zijnde van hoge monumentwaarde. De waarde van de boerderij is vooral gelegen in zijn plaats in het cultuurlandschap van het buitengebied van Bergeijk.

positieve monumentwaarde:

De buitengevels van de oorspronkelijke boerderij worden positief gewaardeerd omdat de architectuur en de typologie van een boerderij uit het interbellum nog goed afleesbaar zijn. De waardering voor de gevels is evenwel niet hoog omdat de afmetingen van de vensteropeningen en de vensters zelf gewijzigd zijn. Bovendien zijn de gevels in slechte staat door scheurvorming. De kapconstructies van de woning en het oorspronkelijk bedrijfdeel krijgen ook een positieve waardering als onderdeel van een twintigste eeuwse boerderij.

indifferente monumentwaarde:

De indelingen in het interieur stammen weliswaar voor een deel nog uit de bouwtijd maar door de verbouwingen, de veranderingen van de afwerkingen en het ontbreken van oude interieuronderdelen en deuren vertegenwoordigen ze geen hoge waarde. De aanbouwen, met name de kalkzandstenen achterste aanbouw achter de oorspronkelijk boerderij, worden laag gewaardeerd omdat ze het beeld verstoren. De stal en schuurdeuren in de zuidgevel zijn relatief moderne toevoegingen net zoals de garagedeuren in de noordgevel. Deze worden als indifferent beschouwd. Het deel van de gevel waar zich de garagedeuren bevinden is zodanig verstoord dat het ook een lage waardering krijgt. De dakbedekking met rode betonpannen is relatief modern en heeft geen bijzondere waarde.

bronnen

publicaties

- LEUSEN, H. v. (1944). *Boerderijen in Nederland*. Amsterdam, Ahrend.
- BERENDS, G. (1999). *Historische houtconstructies in Nederland*. Arnhem, Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek.
- TIMMERS, J. (2007). Boerderijen in de twintigste eeuw. *Gemerts Heem* 2007 (2)
- BERKVEN, R. e.a. (2011). *Kempisch erfgoed in beeld*. Eindhoven, SRE milieudienst
- BERKVEN, R. e.a. (2011). *Catalogus Cultuurhistorische Inventarisatie Erfgoedkaart Bergeijk*. Eindhoven, SRE milieudienst

websites

www.rhce.nl

<https://landschapinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/provinciale-cultuurhistorische-waardenkaarten>

archieven

bouwarchief gemeente Bergeijk

foto's

Alle recente foto's zijn door de auteur gemaakt tenzij anders vermeld.

Dit rapport is gemaakt door DOOK erfgoedwerk.

Vereenvoudiging voor eigen of intern gebruik door de opdrachtgever is toegestaan. Bronvermelding is verplicht. Voor het overige mag niets uit deze uitgave worden vereenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt hetzij elektronisch, mechanisch, door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van opdrachtgever en DOOK erfgoedwerk.

© DOOK erfgoedwerk, 's-Hertogenbosch

DOOK erfgoedwerk
Postelstraat 62
5211EB 's-Hertogenbosch
info@dook.nu

